

# priopćenja – *comunicationes*

PRVI KONGRES HRVATSKIH ZNANSTVENIKA  
IZ DOMOVINE I INOZEMSTVA  
Sekcija humanističkih znanosti<sup>1</sup>

Ivan GOLUB, Zagreb

## **Budućnost teologije**

Evangelizacija iliti naviještanje Evandjelja kroz povijest stajalo je na prag logike i predstavljalo Evandjelje kao istinu, na prag etike i predstavljalo Evandjelje kao dobro, sada, ne napuštajući prijašnjih pragova, staje na prag estetike i predstavlja Evandjelje kao lijepo. Ivan Pavao II., kojeg bih nazvao papom inkulturacije, kazao je nama tridesetorici članova Međunarodne teološke komisije, koje je sam imenovao s raznih strana svijeta, u Rimu: »Zadaća je teologije danas pokazati ljepotu i djelotvornost otajstva spasenja«. Ljepotu je stavio na prvo mjesto. Nisam prorok ni proročki sin no slutim da je budućnost evangelizacije u razgovoru s estetikom, i, dosljedno, budućnost teologije je dijalog s estetikom, usustavljen.

Poimanje dogme je opterećeno uporabom i zloporabom. Međutim izvorno, etimološko značenje dogme je nešto drugačije. Dogma dolazi od grčke riječi dokeo. A dokeo znači činiti se, izgledati. Imenica izvedena od glagola dokeo je dogma i značila bi – približnost. Biblija bilježi da su se prvi puta apostoli sastali i donijeli presudnu odluku da ne treba postati najprije Židov da bi se bilo kršćanin, odluku inkulturacije Evandjelja, i rekli da »se to učinilo Duhu Svetomu i njima«.

---

<sup>1</sup> Pozvan, s nekolicinom teologa, da sudjeluje na I. Kongresu hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva, Sekcija Humanističke znanosti, red. prof. emeritus dr. Ivan Golub, sačinio je izlaganje »Budućnost teologije«. Ono nije došlo na red na zasjedanju sekcije humanističkih znanosti u Zagrebu 16. studenoga 2004. od 19. do 20,30 sati, kad je završavao rad dana. Trebao ga je autor izložiti na zasjedanju u Vukovaru 17.–19. studenoga 2004. Međutim nije mogao tamo otputovati jer je istovremeno sudjelovao na znanstvenom skupu o 100. godišnjici Nikole Šopa u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Tekst »Budućnost teologije« je predao voditelju Sekcije humanističke znanosti koji će ga, reče, u Vukovaru predstaviti. Ovdje se tekst objavljuje u cjelini kao teološki prinos Prvom kongresu hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva, Sekcija Humanističke znanosti (Zagreb – Vukovar, 15. – 19. studenoga 2004.).

Upotrijebili su izraz »edoxen« to jest »učinilo se« (Dj 15, 28). Dogma je ono približno, a to ne dokida sigurnost. Sigurnost je tu ali sveobuhvatnost sadržaja je samo približna. Doista, sav govor o Bogu je približan, ne iscrpljuje ono što Bog jest. Prirodne znanosti dolaze do toga da je u njih u konačnici približnost. Približnost je spona vjere i prirodnih znanosti, odnosno teologije i drugih znanosti. Slično je i s umjetnosti. Govor o Bogu je samo po sličnosti, analogiji, približan i zato ispomoć sviju znanosti i umjetnosti je dragocjena jer onda se približnost sve više svladava. Kakav je onda odnos prirodnih znanosti, povijesnih znanosti, umjetnosti i vjere, dogme, teologije? To je – unatoč nekih povjesnih odstupa – prijateljski odnos. Jer sve znanosti i umjetnosti – ostajući autonomnima – samo doprinose tome kroz razgovor da približnost govora o Bogu bude što bolja i da govor o Bogu bude što bliže onomu tko Bog jest. Jer, Bog se objavljuje, govori svime što jest. Njemu je ime prema Bibliji »Onaj koji jest – Jahve«. Puninski se pak objavljuje u Sinu, u Riječi koja je tijelom postala (Iv 1, 1.14). K tome gdje staje znanost u svojim domovima, nastavlja se vjera, dogma, teologija u svojim polazištima i dolazištima. Tako da za cjelovito poznavanje istine o svijetu i čovjeku dragocjeno je prijateljstvo vjere i prirodnih, povijesnih, filozofijskih znanosti, razgovor teologije s drugim znanostima i umjetnostima.

Napokon, u prošlosti su naši teolozi dali znatne prinose i prinove svjetskoj i domaćoj teologiji. Spomenimo samo dvojicu: Marka Antuna de Dominisa (Rab 1560. – Rim 1624.) kao teologa pomirenja s kršćanskim Zapadom i Jurja Križanića (Obrh 1617. ili 1618. – Beč 1683.) kao teologa pomirenja s kršćanskim Istokom. Hrvatska koja se nalazi na konfesionalnoj razmeđi Istoka i Zapada, Sjevera i Juga davala je i daje teologe pomirenja. Međutim nemamo knjige Povijest hrvatske teologije. Valjalo bi da nositelji pojedinih grana teologije vlastitim istraživanjem odnosno povjeravanjem istraživanja mladima u obliku doktorskih disertacija doprinesu da se stvore analize hrvatske teološke misli od daleke prošlosti do danas kako bi bila moguća sinteza hrvatske teologije. Jednako bi bio potreban podroban Leksikon hrvatskih teologa.

Zagreb, 16. studenoga 2004. Humanistička sekcija I. Kongresa znanstvenika iz domovine i inozemstva.